

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Humanitar Kolleci

Təsdiq edirəm:

Tədris hissəsinin müdiri:

_____ İ.Əyyubova

“ ” fevral 2020–ci il

I. Fənn sillabusu

İxtisas: Fiziki tərbiyə müəllimliyi və təsviri incəsənət müəllimliyi

Şöbə: Pedaqoji

Fənn Birləşmə Komissiyası: Tarix və ictimai elmlər

II.Fənn haqqında məlumat

I. Fənnin adı: Hüququn əsasları

Tədris ili: 2019–2020–ci tədris ili. Semestr: yaz

Tədris yükü: cəmi: 60 saat, Auditoriya saatı–60 s. (30 saat mühazirə, 30 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

Fənnin şifrəsi: HSF–B04.2

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

Auditoriya N:220

Saat: I gün 13⁵⁵:15³⁰,III gün 15⁴⁰:17¹⁵

II.Müəllim haqqında məlumat:

Soyadı, adı, atasının adı və elmi dərəcəsi: Quliyev Cəmil Şamil oğlu, tarix üzrə fəlsəfə doktoru

Məsləhət günləri və saati: I–V günlər saat 10⁰⁰–11⁵⁰

E–mail ünvanı: qcamil@mail.ru

FBK–nın ünvanı: Lənkəran ş. Ş.Axundov küç. 31

III.Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Bakı–2017, 92 səh.
2. Müstəqilliyimiz əbədidir. H.Əliyev, Azər nəşr
3. İnkişaf məqsədimizdir. İ.Əliyev, Azər nəşr
4. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının və hüququnun əsasları, S.Allahverdiyev, Bakı–2005
5. Əmək Məcəlləsi, Bakı–2017, 240 səh.
6. Cinayət Məcəlləsi, Bakı–2017, 416 səh.
7. İnzibati Xətalər Məcəlləsi, Bakı–2017, 520 səh.
8. Ailə məəcəlləsi, Bakı–2017
9. Hüquqi dövlət Konstitusiyasının formalaşması, Əsgərov Z.A., Bakı–1992
10. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya şəhri. İ.M.Cəfərov, Bakı–2004
11. Hüquq mühafizə orqanları. Ə.Piriyev, Bakı, Çıraq, 2005, 608 səh.
12. İnternet resursları

IV. Fənnin təsviri

“Hüququn əsasları” fənni hüquq elmlər sistemində daxil olan müstəqil bir elm kimi Ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrində müxtəlif ixtisaslar üzrə müəllim kadrlarının hazırlanmasında böyük rol oynayır. Bu mühazirələr toplusunda dövlət və siyasi hakimiyyət, hüquq sisteminin konstitusiya əsasları, Azərbaycan Respublikasında qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti, Mülki hüququn predmeti və mülki hüquq münasibətləri, Əmək hüququnun əsasları, Ailə hüququnun ümumi xarakteristikası və Cinayət hüququnun əsasları mövzularına dair fənləri əhatə edir. Konstitusiya Azərbaycan Azərbaycan öz

müstəqilliyini əldə etdikdən sonra qəbul edilib, mahiyyəti, siyasi, iqtisadi və ictimai cəhətləri ilə, ümumbəşər dəyərləri, demokratik və hüquqi dünyəvi cəhətləri, ən əsası isə insan hüquq və azadlıqlarının təsbit edilməsi ilə fərqlənir. Əsas qanunumuzun ən böyük əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, dövlətçiliyimizin inkişafını istiqamətləndirməklə yanaşı, xalqımızın uzun illər həsrətində olduğu, ağır itkilər bahasına olsa da əldə etdiyi və bugün qətiyyətlə qorumağa çalışdığı müstəqilliyi qanunvericilik yolu ilə təsbit etmişdir.

V. Fənnin məqsədi

Tələbələr üçün nəzərdə tutulmuş “Hüququn əsasları” fənni üzrə mühazirə kursu tədris proqramı əsasında işlənib hazırlanmışdır. Hüququn əsasları mühazirə kursunda çalışmışıq ki, ali və orta ixtisas məktəblərinin tələbələri hüquq sahəsində lazımı əlavə biliklər ala bilsinlər, Konstitusiyada nəzərdə tutulan insan hüquq və azadlıqları və Konstitusiya vəzifələri barədə lazımı səviyyədə məlumatılana bilsinlər. İnanırıq ki, mühazirə kursu hüquqi biliklərə yiyələnməkdə tələbələrə yardımçı olacaqdır.

VI. Davamiyyətə verilən tələblər

Dərsdə davamiyyətə görə verilən maksimum bal 10 baldır. Balın miqdarı əsasən: tələbə semestr ərzində fənn üzrə bütün dərslərdə iştirak etdiyi halda ona 10 bal verilir; semestr ərzində fənnin tədrisinə ayrılan saatların hər buraxılan 10%-nə 1 bal çıxılır; Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı normativ sənədlərdə müəyyən olunmuş həddən yuxarı (25%-dən çox) olduğu halda tələbə həmin fənnə imtahana buraxılmır və onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır və sonradan onun haqqında müvafiq qərar qəbul edilir.

VII. Qiymətləndirmə

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 10 bal sərbəst işlərin tərtib olunmasına görə, 10 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 20 bal kollektivlərə görə, 10 bal dərslərə davamiyyətinə görə.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal–tələbə keçilmiş material dərindən başadüşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal–tələbə keçilmiş material tam başadüşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açabilir.
- 8 bal–tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal–tələbə keçilmiş material başadüşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal–tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal–tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal–tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal–tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1–2 bal–tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal–suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

- 91–100 bal–əla (A)
- 81–90 bal–çox yaxşı (B)
- 71–80 bal–yaxşı (C)
- 61–70 bal–kafi (D)
- 51–60 bal–qənaətbəxş (E)
- 0–51–bal–qeyri–kafi (F)

Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Kollecın daxili nizam–intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

VIII. Təqvim mövzu planı: Mühazirə: 30saat, seminar: 30 saat. Cəmi: 60 saat

N	Keçirilən mühazirə, seminar və sərbəst mövzuların məzmunu	Saat		Tarix
		3	4	
1	2	3	4	5
	Mühazirə mövzuları	müh	sem	
1.	Mövzu №1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası dövlətin əsas qanunudur Plan: 1. Konstitusiyanın anlayışı və mahiyyəti 2. Konstitusiyanın qəbulu, ona dəyişiklik və əlavələrin edilməsi Mənbə: [1–3,7,8,11]	2	2	
2.	Mövzu №2. Azərbaycan dövlətinin Konstitusiya statusu Plan: 1. Xalq hakimiyyəti 2. Azərbaycan dövlətinin rəmzləri 3. Silahlı qüvvələrin Konstitusiya hüquqi statusu Mənbə: [1–3,7,8,11]	2	2	
3.	Mövzu №3. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığı Plan: 1. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığının anlayışı və prinsipi 2. Xarici vətəndaşların və vətəndaşlığı olmayanların hüquqları 3. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığının əldə edilməsi qaydaları Mənbə: [1–3,7,8,11]	2	2	
4.	Mövzu №4. İnsan və vətəndaş hüquqları, azadlıqları və vəzifələri Plan: 1. İnsan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının anlayış və prinsipləri 2. İnsan və vətəndaşın əsas vəzifələri Mənbə: [1–3,7,8,11]	2	2	
5.	Mövzu №5. Dövlət hakimiyyəti Plan: 1. Dövlət hakimiyyətinin anlayışı 2. Dövlət hakimiyyətinin həyata keçirilməsinin hüquqi tənzimi 3. Hakimiyyətin bölünməsi prinsipi Mənbə: [1–3,7,8,11]	2	2	
6.	Mövzu №6. Qanunvericilik sistemi Plan: 1. Normativ hüquqi aktlar 2. Qanunvericilik sisteminin xüsusiyyətləri 3. Milli Məclisin formalaşması və quruluşu 4. MM-in hüquqi fəaliyyəti 5. Deputatın hüquqi statusu Mənbə: [1–3,7,8,11]	2	2	
7.	Mövzu №7. İcra hakimiyyəti və onun orqanları Plan: 1. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti dövlətin başçısıdır 2. Prezidentin hüquqi statusu 3. Yerli icra hakimiyyəti orqanları Mənbə: [1–3,7,8,11]	2	2	
8.	Mövzu №8. Məhkəmə hakimiyyəti, onun quruluşu və sistemi Plan: 1. Məhkəmə hakimiyyəti sistemi 2. Məhkəmələrin təşkilinin əsas prinsipləri 3. Hakimlərin hüquqi statusu	2	2	

9.	Mövzu.№ 9. Əmək hüququnun əsasları Plan: 1. Əmək hüququ anlayışı 2. Əmək müqaviləsinin bağlanması və kollektiv saziş 3. Əmək və icra intizamı 4. İş və istirahət vaxtı Mənbə: [1–3,7,8,11]	2	2	
10.	Mövzu.№ 10. Mülki hüququn əsasları Plan: 1. Mülki hüquq anlayışı və predmeti 2. Vərəsəlik hüququ 3. Əqdlər və öhdəliklər 4. Fiziki və hüquqi şəxslər Mənbə: [1–3,7,8,11]	2	2	
11.	Mövzu.№ 11. Ailə hüququnun əsasları Plan: 1. Ailə hüququ anlayışı və predmeti 2. Qəyyumluq və himayəçilik 3. Valideyn və övlad münasibətləri Mənbə: [1–12]	2	2	
12.	Mövzu.№ 12. Nikahın anlayışı, şərtləri və bağlanması qaydası Plan: 1. Nikah anlayışı 2. Nikahın bağlanması 3. Nikahın xitam edilməsi 4. Himayədar ailənin yaranması Mənbə: [1–12]	2	2	
13.	Mövzu.№ 13. Cinayət hüququnun əsasları Plan: 1. Cinayət hüququ anlayışı 2. Cinayət və cinayətin tərkibi 3. Cinayətdə iştirakçılıq 4. Cəza və onun məqsədi Mənbə: [1-12]	2	2	
14.	Mövzu.№ 14. İnzibati hüquq Plan: 1. İnzibati hüquq anlayışı, predmeti və metodu 2. İnzibati hüquq münasibətləri və subyektləri 3. İnzibati məsuliyyət 4. Yetkinlik yaşına çatmayanların cinayətlərinin xüsusiyyətləri Mənbə: [1–12]	2	2	
15.	Mövzu.№ 15. Hüquq mühafizə orqanları Plan: 1. Prokurorluq 2. Daxili işlər orqanları 3. Dövlət Təhlükəsizlik orqanları Mənbə: [1–12]	2	2	
Cəmi: 60 s		30	30	

Kollokvium sualları

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası
2. Ali Baş Komandan İlham Əliyev
3. Dövlət rəmzləri
4. Seçki anlayışı
5. Dövlət himni
6. Dövlət bayrağı və dövlət gerbi
7. Heydər Əliyev tarixi şəxsiyyət kimi
8. 9 noyabr Bayraq günü
9. Konstitusiyanın hazırlanması və qəbul edilməsi
10. Milli Məclisin formalaşması və quruluşu
11. Hüquq anlayışı
12. Azərbaycanın milli qəhrəmanı Mübariz İbrahimov
13. Ailə və nigah
14. Azərbaycan dövlətinin qurucusu Ümummilli lider Heydər Əliyev
15. Vətənə sədaqət
16. Konstitusiyanın funksiyaları
17. İş və istirahət vaxtı
18. Konstitusiyanın quruluşu
19. Seçki prosesi
20. Cinayət və cəza anlayışı
21. Referendum
22. Dövlət atributları
23. Prezidentin səlahiyyətinə aid olan məsələlər
24. Heydər Əliyev və Azərbaycançılıq məfkurəsi

IX. Sərbəst mövzular

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası
2. Azərbaycan Respublikasının dövlət atributları
3. Vətəndaşların Konstitusiyada nəzərdə tutulan əsas vəzifələri
4. Məhkəmə hakimiyyəti orqanları
5. Azərbaycançılıq məfkurəsi və Heydər Əliyev
6. Yol hərəkət nişanları və qaydaları
7. Hüquq pozuntusu və hüquqi məsuliyyət
8. İnzibati hüquq anlayışı. İnzibati məsuliyyət
9. Cinayət hüququ anlayışı. Cəza anlayışı, məqsədi, sistemi və növləri
10. Mülki hüquq barədə ümumi müddəalar. Mülki hüquq münasibətləri
11. Azərbaycanın dövlət rəmzləri
12. Ailə hüququ anlayışı
13. Nigah ailənin əsasıdır
14. Əmək hüququnun anlayışı və predmeti
15. Azərbaycan Respublikasında xalq hakimiyyəti
16. İş və istirahət vaxtı
17. Ailə hüququ predmeti
18. Az. Res. vətəndaşlığının anlayışı və prinsipləri
19. Əmək və icra intizamı
20. Qanunvericilik hakimiyyəti
21. Prezidentin səlahiyyətləri
22. Vətənə sədaqət
23. Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycanın qurucusu kimi
24. Ali baş komandan Cənab İlham Əliyev
25. Seçki sistemi
26. Hüquq mühafizə orqanları
27. Ailə üzvlərinin aliment öhdəlikləri
28. Milli qəhrəman Mübariz İbrahimov
29. İki dəfə sovet ittifaqı qəhrəmanı Həzi Aslanov
30. Dövlət təhlükəsizlik orqanları və Ümummilli lider Heydər Əliyev

X.İmtahan sualları

- 1.Hüquq anlayışı
2. İcra hakimiyyəti və onun orqanları
3. H.Əliyev və azərbaycançılıq məfkurəsi
4. Ailə və nigah
5. İş vaxtı və istirahət vaxtı
6. Seçki sistemi və seçki hüququ
7. İnzibati məsuliyyət
8. Əmək müqaviləsinin bağlanma qaydası
- 9.Konstitusiyanın əhəmiyyəti
- 10.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası dövlətin əsas qanunudur
11. İnsan və vətəndaş hüquqları, azadlıqları və vəzifələri
12. Dövlət hakimiyyəti
- 13.Kollektiv müqavilə və saziş
14. Əmək hüququ anlayışı
15. Mülki hüquqanlayışı və sistemi
- 16.Ailə hüququnun əsasları
17. Azərbaycan dövlətinin əsasları
- 18.Sovet ittifaqı qəhrəmanı Həzi Aslanov
- 19.Konstitusiyanın quruluşu
20. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətləri
- 21.Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti və Heydər Əliyev
22. Cinayət tərkibi və tərkibin üsürləri
23. Müstəqil Azərbaycanın qurucusu Ümummilli Lider Heydər Əliyev
24. Ali Baş Komandanımız
25. Dövlət atributlarımız haqqında məlumat
26. Hüququn xarakterik əlamətləri
27. Məhkəmə hakimiyyəti anlayışı
- 28.Cinayət hüququnun anlayışı
- 29.Azərbaycan dövlətinin başçısı
30. Azərbaycanın milli qəhrəmanı Mübariz İbrahimov
31. Əmək və icra intizamı
32. Silahlı qüvvələr

33. Vətəni müdafiə
34. Cinayətdə iştirakçılıq
- 35.Şəxsi hüquqlar və azadlıqlar
36. Xocalı faciəsi qan yaddaşımızdır
37. 31 mart soyqırımını
38. Mülki hüquq anlayışı
39. Milli Məclisin formalaşması və quruluşu
40. Daxili işlər orqanları

XI. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

“Fiziki tərbiyə müəllimliyi” və “təsviri incəsənət müəllimliyi” ixtisaslarının tədris planı və “Hüququn əsasları” fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus “Tarix və ictimai elmlər” FBK–da müzakirə edilərək bəyənilmişdir.(04 fevral 2020–ci il, protokol № 06)

Fənn müəllimi:

t.ü.f.d. C.Quliyev

FBK sədri:

G.Abdullayeva